

ULVİ CEMAL ERKİN

Ulvi Cemal ERKİN
(1906-1972)

14 Mart 1909, İstanbul – 15 Eylül 1972.

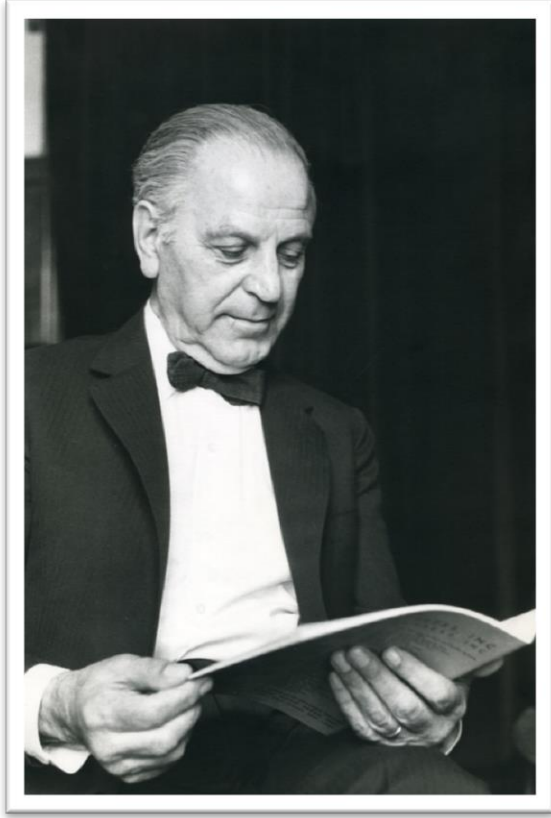
Türk çağdaş müzik bestecisi ve müzik öğretmeni.

Ulvi Cemal Erkin, 1925 yılında kazandığı devlet bursuyla yurt dışında eğitim almıştır.

Birinci kuşak Çağdaş Türk Müziği bestecileri arasında yer alan Erkin, opera dışında hemen hemen tüm formlarda yapıtlar vermiş verimli bir bestecidir.

Besteci ve piyanist olmasının yanında çeşitli kurumlarda öğretmenlik yapmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında açılan müzik kurumlarında yöneticilik

yaparak «müzik devrimi»' nin sevilmesi ve yaygınlaştırılması konusunda öncülük etmiştir.

1971 yılında devlet sanatçısı unvanı ile onurlandırılmıştır.

Tüm eserleri seslendirilmiş tek Türk bestecisidir.

Eserlerinden en önemlileri; Köçekçe Süiti, şan ve orkestra için Bülbül ve Ayın On Dördü ve Beş Damla adlı piyano eseridir.

1906 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Babası, üst düzey bir bürokrat olan Mehmed Cemil Bey, annesi Nesibe Hanım'dır. Diplomat Feridun Cemal Bey (Erkin)'in kardeşidir. Yedi yaşındayken babasını kaybetti. Dedesi Abdullah Behçet Bey'in evinde büyüdü.

İlk müzik derslerini piyano çalan annesinden aldı. Piyano derslerine önce Mercenier adlı bir Fransız öğretmenden, daha sonra İstanbul'da tanınmış bir öğretmen olan piyanist Adinolfi'den dersler alarak devam etti; bir yandan da Galatasaray Lisesi'nde eğitimini sürdürdü.

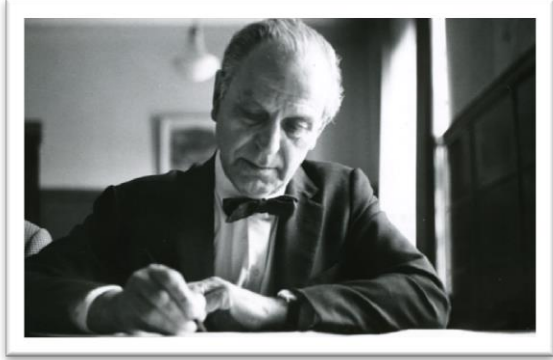
Milli Eğitim Bakanlığı'nın yurtdışında müzik öğrenimi görecek gençleri seçmek için açtığı sınavı kazanarak 1925 yılında Paris'e gönderildi. Paris Konservatuvarı'nda Jean Batalla, Isidor Philipp ve Camile Decreus ile piyano, Jean Galon ile armoni, Noel Galon ile kontrpuan çalıştı; daha sonra Ecole Normale de Musique'de, Jean Galon ve Nadi Boulanger'dan kompozisyon dersleri aldı.

Beş yıllık öğrenimini Paris Konservatuvarı ile Ecole Normale'de başarıyla tamamlayan genç sanatçı, 1930 yılında yurda dönerek Ankara Musiki Muallim Mektebi'nde öğretmenliğe atandı. Çeşitli Avrupa kentlerinde öğrenimini tamamladıktan sonra yurda dönüp Ankara Musiki Muallim Mektebi kadrosuna katılan Ekrem Zeki Ün, Hasan Ferit Alnar, Ahmet Adnan Saygun, Necil Kazım Akses ile birlikte müzik tarihinde "Türk Beşleri" olarak anılan grubun bir üyesi kabul edildi.

Paris'te başladığı "İki Dans" adlı orkestra yapıtını Ankara'da bitiren bestecinin bu ilk yaratısının dünya prömiyeri, 6 Mart 1931 yılında Riyaset-i Cumhuriyet Filarmoni Orkestrası tarafından gerçekleştirildi.

1932 yılında piyanist ve piyano öğretmeni Ferhunde Remzi Hanım ile

evlenen Ulvi Cemal Bey'in bu evlilikten Sevin (1937) ve İçten (1941) adında kızları oldu

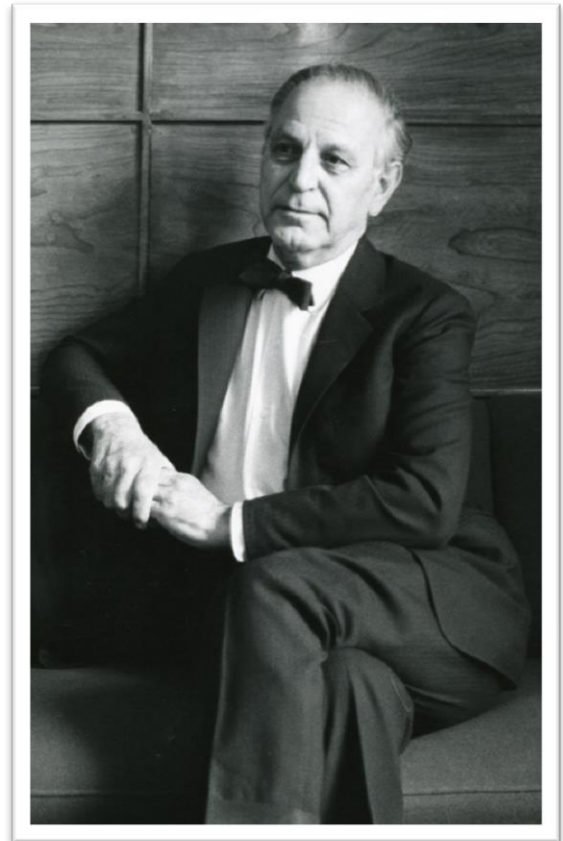
1936 yılında Ankara Devlet Konservatuarı'nın kurulması üzerine bu kurumun piyano bölüm başkanlığını üstlendi. 1949-1951 yılları arasında konservatuvarın müdürlüğünü üstlendi. Hayatının sonuna kadar bu kurumda piyano öğretmeni ve piyano bölüm şefi olarak görevine devam etti; bir yandan da bestecilik, orkestra şefliği yaptı.

Türk Beşlerinin diğer üyeleri gibi eserlerinde halk müziği ezgilerinden yararlanan besteci, 1937 ve 1938 yıllarında yapılan birinci ve ikinci derleme gezilerine katıldı. Birinci gezide Sivas, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Trabzon ve Rize illerinde; ikinci gezide Malatya, Diyarbakır, Urfa, Gaziantep, Maraş ve Adana illerinde eser derleme çalışmalarına katıldı.

Besteci arkadaşı Necil Kazım Akses'le birlikte Carmen, Aida, Fidelio gibi çok sayıda önemli opera yapıtını Türkçe'ye kazandırarak opera repertuarımıza armağan etti ve sahnelenmesini sağladı

1943 yılında Cumhuriyet Halk Partisi'nin açtığı beste yarışmasına "Köçekçe" ve "Piyano Konçertosu" ile katıldı. Piyano Konçertosu ödüle layık görüldü; Ahmet Adnan Saygun ve Hasan Ferit Alnar ile birlikte yarışmanın büyük ödülünün sahibi oldu.

Bu eser, aynı yıl 11 Mart günü Riyaset-i Cumhur Orkestrası tarafından eşi Ferhunde Erkin solistliğinde seslendirildikten sonra 8 Ekim 1943'te bombardıman altındaki Berlin'de yine Ferhunde Erkin'in solistliğinde Berlin Şehir Orkestrası tarafından seslendirildi.

Sanat yaşamındaki başarıları nedeniyle Fransız ve İtalyan devletlerinin onur ve liyakat nişanları ile ödüllendirilen Erkin, 1971 yılında Türkiye Cumhuriyeti tarafından "devlet sanatçısı" ünvanı ile

onurlandırıldı.

15 Eylül 1972'de, altmışbeş yaşında iken Ankara'da yaşamını yitirdi. Karşıyaka Mezarlığı'na defnedildi.

Ölümünden sonra sanatçı anısına 1985 yılında pul basıldı.

1991 yılında *“Çağdaş Türk müziğinin yaratılmasına zengin esin gücüyle olağanüstü katkılarından, gelecek kuşaklara aktardığı üstün eserlerinden ve yetiştirdiği değerli öğrencilerinden ötürü”* Sevda - Cenap And Müzik Vakfı onur ödülü altın madalyası verildi.

ESERLERİ HAKKINDA

İlk yapıtlarında geç romantizm ve izlenimcilikten yola çıkan Ulvi Cemal Erkin, kısa sürede geleneksel Türk müziğinin, özellikle halk müziğinin makamsal ve ritmik gereçlerini başarıyla kullanmaya başladı; bilinçle eğildiği bu gerecin renkleriyle ulusal bireşime ulaştı.

Besteci İlhan Usmanbaş “Beşler”in kişiliğinde Erkin’in bu dönemini şöyle değerlendirir :

“Birinci kuşak Türk Bestecileri, 1930’larda ilk yapıtlarını verdikleri zaman, bugün insanı hayrete düşüren bir şey daha var; o da sanki Türkiye’de yüzyıllardan beri Avrupa müziği yapılmış gibi yeni bir müzik diline oturmuş olmaları. Mesela Erkin’in “Beş Damla” adlı piyano parçaları 1931 tarihini taşır; yani henüz öğrenciliğini bitirip Türkiye’ye dönmüş genç bir besteci, birden bire o güne kadar Türkiye’de nasıl bir müzik yapılması gerektiğini en açık bir dille ortaya koymuştur.”

Bu çizgi, yaratılarının son döneminde doğal olarak yeni müzik tekniklerine eğilim göstermiş, sonuçta besteci, çağımıza uzanan bütün müzik tekniklerini kırk yıllık sanatsal yaşamına sığdırmayı başarmıştır.

Ulvi Cemal Erkin’in yapıtlarının seslendirme üzerindeki tüm telif hakları SACEM’e aittir.

ÖDÜLLERİ VE NİŞANLARI

1950 Fransız Milli Eğitim Bakanlığı Palm Academique Nişanı,

1959 Fransa Legion d'Honneur Chevalier (şövalye) nişanı

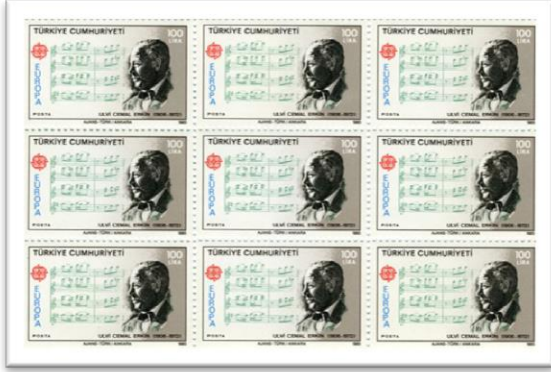
1963 İtalyan Cumhuriyeti Liyakat Nişanı.

1970 Fransa Legion d'honneur “Officier” (subay) nişanı

1971 Türkiye Cumhuriyeti devlet sanatçısı ünvanı

1991 Sevda - Cenap And Müzik Vakfı Onur Ödülü altın madalyası

PTT, 1985 yılında besteci adına bir pul çıkartmıştır.

ESERLERİ

Şan ve Orkestra için

Bülbül ve Ayın Ondördü, soprano ve küçük orkestra için, 1932

Yedi Halk Türküsü, basbariton ve orkestra için, 1939

Dizinin dört parçasının orkestra tarafından seslendirilişi: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, şef: Hikmet Şimşek, bas: Ayhan Baran (bas), 15 Aralık 1972

Türkülerin tamamının ilk seslendirilişi: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, şef: Tadeusz Strugala, bas: Ayhan Baran, 6 Ocak 1978

Konservatuvar Marşı, Necil Kazım Akses ile müştereken bestelenmiştir, 1940

Şan ve Piyano için

6 Halk Türküsü, Ses ve piyano için, 1936

Koro Eserleri

İki Sesli Halk Şarkıları, iki sesli koro için 12 parça, 1936

6 Halk Türküsü, karma koro için, 1945

10 Halk Türküsü, karma koro için, 1963

Orkestra Eserleri

İki Dans, büyük orkestra için, 1930

İlk seslendirilişi: Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti, Şef: Zeki Üngör, Musiki Muallim Mektebi Salonu, Ankara, 6 Mart 1931

Konçertino, piyano ve orkestra için, 1932

Orkestra eşliğiyle ilk seslendirilişi: Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası, solist: Ferhunde Erkin, şef: Ulvi Cemal Erkin, 11 Mayıs 1934.

Bayram, büyük orkestra için, 1934

İlk seslendirilişi: Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası, şef: Ulvi Cemal Erkin, Ankara, 11 Mayıs 1934.

Piyano Konçertosu, piyano ve orkestra için, 1942 (Ferhunde Erkin'e adanmıştır)

İlk seslendirilişi: Riyaset-i Cumhuriyet Filarmoni Orkestrası, şef: Dr. Ernst Praetorius, piyano: Ferhunde Erkin, Ankara Radyoevi, 11 Mart 1943

Köçekçe, orkestra için dans rapsodisi, 1943 (Vedat Nedim Tör'e adanmıştır)

İlk seslendirilişi: Riyaset-i Cumhuriyet Filarmoni Orkestrası, şef: Dr. Ernst Praetorius, Ankara Radyoevi, 1 Şubat 1943.

1. Senfoni, orkestra için, 1944-46

İlk seslendirilişi: Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası, şef: Ulvi Cemal Erkin, Ankara Devlet Konservatuvarı Salonu, 20 Nisan 1946

Keman Konçertosu, keman ve orkestra için, 1946-1947

İlk seslendirilişi: Ankara Opera Evi'nin açılış töreni, Riyaset-i Cumhuriyet Filarmoni Orkestrası, Solist: Lico Amar (keman), Ankara, 2 Nisan 1948

2. Senfoni, orkestra için, 1948-1951 (taslak), 1958 (orkestrasyonun tamamlanışı)

İlk seslendirilişi: Münih Filarmoni Orkestrası, şef: Karl Oehring, Almanya, 2 Temmuz 1958.

Senfoni Konçertant, piyano ve orkestra için, 1966

İlk seslendirilişi: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, şef: Prof. Gotthold Ephraim Lessing, piyano: Verda Erman, "1. Çağdaş

Türk Müziği Haftası etkinlikleri çerçevesinde, 10 Kasım 1967.

Senfonik Bölüm, büyük orkestra için, 1968-1969

İlk seslendirilişi: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, şef: Jean Perisson, Ankara, 8 Ekim 1976

Oda müzikleri

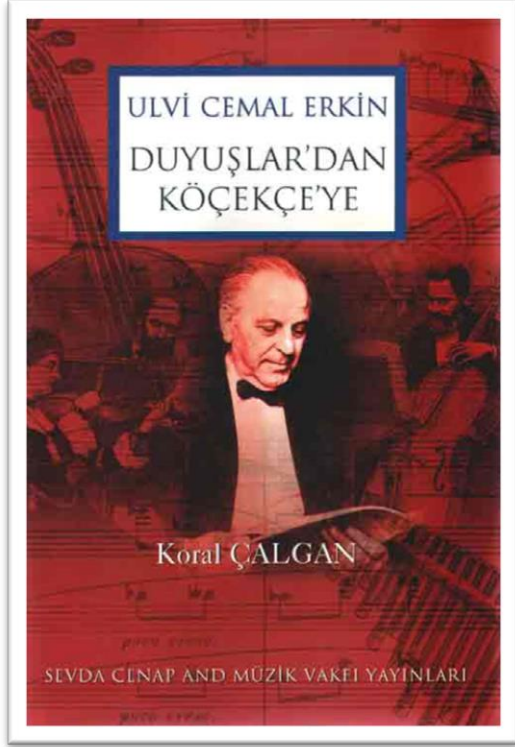
Yaylılar Dörtlüsü, iki keman, Viyola ve Viyolonsel için, 1935-36

İlk seslendirme: Adolf Winkler (keman), Enver Kapelman (keman), İzzet Nezih Albayrak (viyola), David Zirkin (viyolonsel), Ankara Radyoevi, 1936;

İlk kez halk önünde çalınma: aynı kadro, Ankara Devlet Konservatuvarı Konser Salonu, 22 – 23 Nisan 1938.

Piyanolu Beşli, piyano, iki keman, viyola ve viyolonsel için, 1943

İlk seslendirme: Ankara Radyosu, Ferhunde Erkin (piyano), Gilbert Back (keman), Sedat Ediz (keman), İzzet Nezih Albayrak (viyola), Mesut Cemil Tel (viyoloncel), Ankara Radyosu, 23 Ocak 1946.

Sinfonietta, yaylı çalgılar orkestrası için, 1943 (Nazım Kamil Bayur'a adanmıştır)

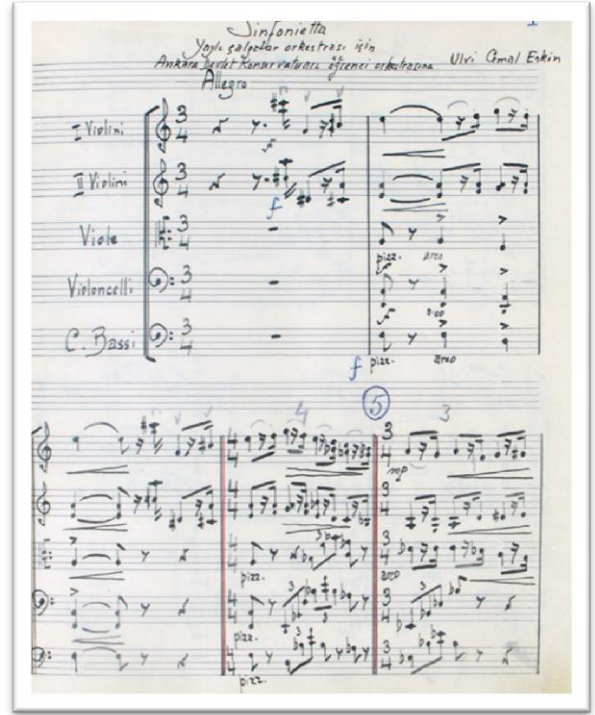
İlk seslendirme: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, şef: Prof. Gotthold Ephraim Lessing, Ankara Radyoevi, 1967; halk önünde ilk çalınışı: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, şef: Prof. Lessing, 17 Şubat 1967.

Solo piyano eserleri

Beş Damla, piyano için beş parça, 1931

İlk seslendirme: Sivas Orduevi, piyano: Ulvi Cemal Erkin, 7 Kasım 1931; Ankara'da ilk seslendirme

Halkevi Güzel Sanatlar Şubesi, 11 Mart 1932.

'**Duyuşlar**, piyano için onbir parça, 1937

İlk seslendirme: Ankara Halkevi, Piyano: Ferhunde Erkin, 17 Nisan 1947.

Sonat, piyano için, 1946

İlk seslendirme: Ankara Radyosu stüdyosu, piyano: Ferhunde Erkin, 15 Ocak 1948

Altı Prelüd, piyano için, 1965-67

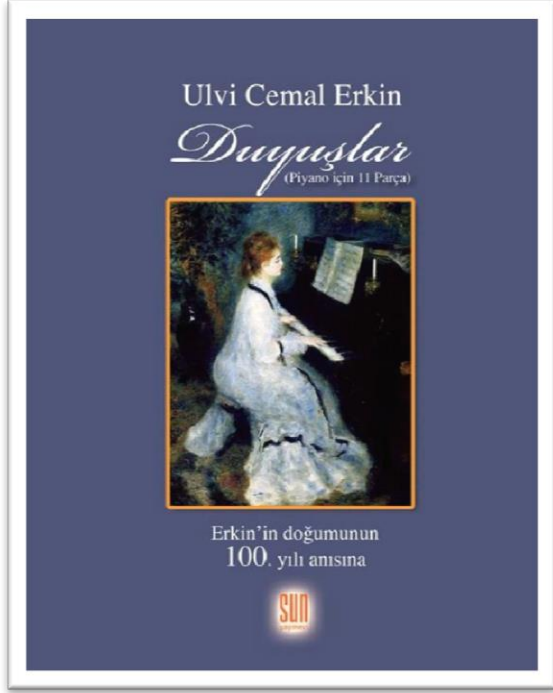
İlk seslendirme: Ankara Radyosu, Piyano : Gülay Uğurata, 20 Kasım 1969

Keman ve Piyano

Ninni, Improvisation ve Zeybek Türküsü, keman ve piyano için, 1929-32

İlk seslendirme: Sivas Orduevi, Keman: Cezmi Rifki, Piyano: Ulvi Cemal Erkin, 7 Kasım 1931 (Yalnız

"Ninni ve "Zeybek bölümleri çalınmıştır.); Eserin bütününün ilk seslendirilişi Ankara Halkevi, Keman: Necdet Remzi Atak, Piyano: Ulvi Cemal Erkin, 1932

Giacoma Puccini/İl Tabarro,(Erkin ve Halil Bedii Yönetken)

Giuseppe Verdi/Othello, (Erkin ve Akses)

Richard Strauss/Salome, (Erkin ve Saadet İkesus)

Ludwig van Beethoven/Fidelio, (Erkin ve Akses)

Sahne Yapıtları

Karagöz, çocuk oyunu için müzik, 1940

Keloğlan, bale müziği, 1931 (bestelenme), 1950 (orkestrasyon)

İlk temsil: 1950

Opera çevirileri

Pietro Mascagni/Cavalleria Rusticana, (Erkin ve Fuat Turkey)

Georges Bizet/Carmen, (Erkin ve Akses)

Charles Gounod/Faust, (Erkin ve Akses)

Giuseppe Verdi/Aida, (Erkin ve Akses)

Gioacchino Rossini/Sevil Berberi, (Erkin ve Akses)